

Λιθογραφίες, επιμύθια και τό τρομερό αξίωμα

Τρεις ζωγραφίες μου έχουνε μείνει, από τὰ παλιά χρόνια, στο μισολό. Τίς ἔβλεπες (χρωματιστές λιθογραφίες σέ φτηνά κάδρα) καρφωμένες στους τοίχους τῶν μαγαζιῶν. Στά κουρεῖα κυρίως καί στίς ταβέρνες, στά χασαπιά, στά στραγαλατζίδικα καί στά καφενεῖα.

Ἡ πιό διδακτική βέβαια (καί ἡ πιό, ὅπως φαίνεται, δημοφιλῆς) ἦταν τό δίπτυχο μέ τόν τίτλο «ὁ πωλῶν τοῖς μετρητοῖς καί ὁ πωλῶν ἐπί πιστώσει».

Σκηνή πρώτη: ὁ σώφρων ἔμπορος κάθεται σταυροπόδι, χαμογελαστός κι εὐτραφῆς, σέ βελουδένια πολυθρόνα. Τό γραφεῖο του πολυτελέστατο. Στό πάτωμα ὑπάρχει χαλί. Ὁ ἴδιος φοράει, στό γιλέκο του, χρυσή καδένα καί καπνίζει ἕνα πελώριο ποῦρο. Τό χρηματοκιβώτιο πλάι του ξεχειλίζει ἀπό χαρτονομίσματα καί τάλαρα. Στόν τοῖχο κρέμεται μιά ζωγραφιά (εἰκῶν ἐντός εἰκόνας) μ' ἕνα καράβι, μιά φρεγάτα πού ἀρμενίζει ὑπερήφανα στή θάλασσα τῆς ἀφθονίας.

Ὁ ἄλλος ὅμως, ὁ ἀσύνητος ἔμπορος, ὁ ἐπί πιστώσει ὁ καημένος πωλῶν, εἶναι σέ ἄθλια κατάσταση. Κι ὅμως αὐτόν τόν θυμᾶμαι καλύτερα. Ἡ δυστυχία, φαίνεται, κι ἡ ἀπόγνωση ἀφήνουνε πιό μόνιμα ἴχνη τους στή μνήμη.

Κάθεται συντριμμένος, σέ μιά παλιοκαρέκλα, μέ τό κεφάλι στό χέρι του. Τά ρούχα του, ράκη σχεδόν, κρέμονται πάνω στό τλαιπωρημένο του κορμί. Κρατάει κάτι παλιόχαρτα: ἀπλήρωτοι βέβαια θερεσέδες. Τό χαλί τό ἔχει ἀπό καιρό πουλήσει. Πάνω στό γραφεῖο του δέν ὑπάρχει οὔτε μελανοδοχεῖο. Καί στό ἄδειο, σάν μαύρη τρύπα, χρηματοκιβώτιο κυκλοφορεῖ μονάχα ἕνας ἀπαισιος ποντικός. Ὅχι κάν ποντικᾶκι ἀλλά ἕνας τεράστιος ποντικός τῶν ὑπονόμων. Τό καράβι στόν τοῖχο ἔχει ναυαγήσει καί φαίνεται καθῶς βουλιάζει, μέ τὰ κουρελιασμένα ἰστία του, στήν ταραγμένη θάλασσα. Πολλούς ἐμπόρους θά 'κανε στενόκαδρους ἡ τρομερή αὐτή εἰκόνα καί γι' αὐτό ἴσως περιορίστηκαν στά χρόνια μας οἱ θερεσέδες καί ἡ ἀπαραίτητη (ἰδίως στίς προσφιλεῖς ταβέρνες) πίστωση.

*Φίλε, φίλε ἔλα πίνε
κι ἄν δέν ἔχεις πάλι πίνε
ἀλλ' ἄν ἔχης καί δέν δίνεις
(νά) μὴν ἔρχεσαι νά πίνης.*

Ἡ ἄλλη ζωγραφιά ἔχει νά κάνη μέ τό φοβερό πάθος τῆς χαρτοπαιξίας. Εἶναι κι αὐτή δίπτυχο. Θέση κι ἀντίθεση.

Νέοι, ἔφηβοι, παίζουν γύρω ἀπό τό τραπέζι χαρτιά. Ἕνας δυό ἀπ' αὐτούς φοράνε τραγιάσκα. Ἐχουνε στό στόμα τους τσιγάρα καί πί-

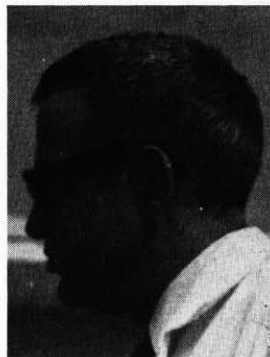
νουν, από 'να μπουκάλι, κρασί· αδιάψευστα δηλαδή, όλ' αυτά σημάδια ήθικης κατάπτωσης - άσε πού είναι καί ξυπόλητοι. Μέ μιά λέξη, άληθεια. Κι επί πλέον τήν στιγμή αυτή ένας άπ' αυτούς, δίνει στό φίλο του άπέναντι, κάτω από τό τραπέζι καί πιασμένο μέ τά δάχτυλα του ποδιού του, έναν άσσο.

Γίνεται όμως αντίληπτός από τούς αντίπαλους συμπαίκτες. 'Η αναστάτωση. 'Η συμπλοκή. Στήν δεύτερη σκηνή τό τραπέζι έχει αναποδογυρίσει, τά χαρτιά τής τράπουλας έχουν σκορπίσει σ' όλες τίς μεριές. Κι ένας από τούς νέους, έχει σηκώσει τό μπουκάλι μέ τό κρασί, άδειο πιά καί τό κατεβάζει στό κεφάλι του χαρτοπαίκτη.

Χαρτιά έπαιζα βέβαια κι εγώ στά χρόνια μου. Δέν έγιναν ποτέ τέτοια έπεισόδια: 'Εμείς φαίνεται τής δικής μας παρέας δέν είμασταν τόσο έκλυτοι. 'Εξάλλου φορούσαμε πάντοτε κάλτες καί παπούτσια δεμένα μέ κορδόνια.

'Η τρίτη εικόνα δέν έχει ούτε διδάγματα, ούτε έπιμύθια. Παριστάνει τήν κλίμακα τής ζωής. Τόν δύσκολο δρόμο του ανθρώπου από τήν κούνια μέχρι τό αναπότρεπτο τέλος.

Κάθε σκαλοπάτι είναι μιά ηλικία καί πάνω σέ κάθε σκαλοπάτι είναι ό άνδρας καί ή γυναίκα πού στά είκοσι της κιάλας χρόνια κρατάει στά χέρια της ένα θρέφος. 'Η έπόμενη γενιά. 'Υπάρχει ένα ανιόν σκέλος (μέχρι τά σαράντα, αλίμονο) κι ένα κατιόν μέχρι τό βαθύ γήρας. 'Ηταν μιά θλιβερή εικόνα καί, όλότελα ακατάλληλη γιά ταβέρνες. Δέν είχε ούτε έπιμύθιο ούτε διδάγμα. 'Ηταν μονάχα ένα τρομερό άξιωμα.

Ο Άγγελος Καλογερόπουλος γεννήθηκε τό 28 στή Θεσσαλονίκη όπου καί πέθανε τό '76. Σπούδασε γιατρός. Έκανε δυο ατομικές έκθέσεις ζωγραφικής καί πήρε μέρος σέ πολλές ομαδικές. Βιβλία του Τό Άσπρο Φώς 1973, Θεσσαλονίκη 1974 (μαζί μέ τόν Π. Άνδρεάδη), Τό Τελευταίο Ταξίδι 1975.

Άγγελος Καλογερόπουλος

